

«atracció és ço per què l'humit radical *trau* a si del altre humit radical, humit nutrimental»; «Lo foc, car és sec e *atractiu*, és dur» (A. Sci. I, 81; *Art Demostr.*, 35; A. Sci. III, 468; *Prov. de Ramon*, 170).

Abstraure, pres del ll. *abstrahere* id.; com a refl. s'introduí des de molt antic en el llenguatge legal, ja en el *Consolat* en el sentit d'abstenir-se': «Si ell se vol *abstraure* que no faça la comanda a aquell a qui promesa la haurà ---», § 169 (Pard., p. 193) i en altres capítols en la variant arcaica *abstrer*; figura encara en d'altres textos semblants de l'E. Mj. i Ant. de Capmany, explica en el gloss. de les *Mem. Ci. Bna.* totes dues variants com «eximirse, excusarse». Molt més tard prengueren peu els derivats, de forma netament culta, en els quals fou bàsic el concepte de la Lògica que Port-Royal definia «considérée en général l'abstraction»; Belv.

En tal accepció: «Si considerem la humanitat com ser únic --- arribarem a --- l'abstracció d'una ànima potent de tan variades virtuts --- de tan complerta Santedat», Coromines (*Vida Austera* III, § 8, O. C., 729b2). D'on *abstraure*, segons la noció escolàstica 'considerar en una cosa un atribut o una propietat, sense prestar atenció als atributs o propietats totes, que té' [Belv.]; només *abstret* [Belv.] transcendí a l'ús comú, en l'aplicació a les persones, amb sentit anàleg a 'capficat i distret de tot', mentre que en relació a idees s'usa, en estil quasi filosòfic, per a 'subjecte a abstracció'. *Abstracte*, trigà a estendre's en les llengües veïnes (en cast., *abstracto* era abominat com a «culterano» en el S. XVII, L. de Vega, *Filomena*, RHisp. LXXVII, 297). Manca encara en Lab. 1839, si bé ja *abstractísim* en Belv.; *abstractici*, *abstractiu*, *abstractor*, rar *abstractesa*. Però ja els usà Lull: «*abraent* lo special / significat, del general», *Rims* II, 250; junt amb *abstracció* (A. Sci. III, 435) i *abstract* (ib. I, 51).

Bestreure, abans *bestraure*, i l'arcaic *bestrer* 'anticipar (una quantitat de béns, diners etc.)', ja en el *Consolat*: «la nau o lenys se pot creïxer, vulla la major força ['major part'] dels parsoners ho vulla; mas --- deu ésser vist e esguardat lo poder de aquells parsoners que hi contrastaran, per ço com --- si ells havien res més a *bestrer* en aquella nau --- ho haurien a manlleva ---», § 6 (Pard., 54); «Santa Església se'n creixerà de tanta renda, que muntarà a més que no hi haurets *bestrets*», Muntaner (Casac. I, 110.28); «foren donats al correu per sos treballs —los quals *bestragué* En Johan de Maella— 11 sous», *Ardits*, 8-xi-1460; és clar que no es tracta sempre de diners: «--- al fuster per la caixa, *bestrevent* jo la fusta, --- 14 sous» a. 1718, amb forma dialectal del gerundi, car es tracta d'uns comptes d'Avinyonet del Emp. (*Misc. Folk. Arabia*, 41).

Modernament s'ha seguit usant en aquest sentit estrictament propi: «mal pagadors!... / cap vol *bestreure*, y a la Secretaria no hi ha un clau», Pin i Soler (*La Família dels Garrigas*, 69); «Mossèn Lluch te'n *bestraurà* mil lliures», Pons Mass. (*Trascan per les Serres*, 48). En estil més lax, de vegades s'usa per 'manlleva', cosa tolerable vulgarment o com llicència poètica, però el text del *Consolat* subratlla eloqüentment

la diferència, que s'esvaeix força en un vers de l'*Atl.*: «Reprèn la vida Alcides, y dant a Barcelona / del mar lo ceptre, en brassos l'asseu de Montjuich / --- / Lo munt mateix *bestrau*-li penyals per sa muralla, / que a grans carreus arrancan ab maces y tascons / ---» (x, 53c).

Una altra innovació, que s'observa en autors del centre oriental (vigatans sobretot, i amb ús absolut o intr.) és donar-li un sentit que acaba per quasi equiparar-lo amb 'cedir', si bé comença pel matís de 'mostrear-se deferent (en converses etc.)': «m'anava agoytant --- no sabent explicar-se per què jo no *bestreya* a les seves rahons», Genís Aguilar (*La reyneta del Cadí*, 10); «se disposava a fer 'pa y ganivet', com ell deya, escoltant y fins *bestrahent* en les converses, quasi sempre animadíssimes, que sostenian sos assidus tertulians», Vidal Val. (*Rosada d'estiu*, 118); «l'activitat industrial de Vich, que a pesar d'haver iniciat lo moviment fabril d'aqueix tros de Ter, va referent en son interior lo que ab aquel esforç havia *bestret*», Artur Osona (*Guia de Collsacabra*, 43).

El que ha mantingut vigència més general és el substantiu derivat abstracte *bestreta*, també molt vigorós en el P. Val.: «de *bestreta*: pagar tot seguit que es fa la compra» que Borràs i Jarque dóna com a usat a la PnaCast. (BSCC xvi, 281), però que de fet segueix ben viu cap al Sud; i, tant o més, aplicat a arrendaments i lloguers que a les compres: «havia pagat 5000 lliures de *bestreta* per arrendar els delmes i primícies del Marquès» explicaven al Ràfol d'Almúnia (1962). Variant local *bistraure*, que continua en ús endins d'Aragó: *bistreta* «cantidad que, en lo antiguo, se adelantaba a un procurador» (1839, Peralta); i el verb, en les accs. impròpies *abistraer*: sonsacar; tomar a préstamo o anticipo» [id.], i veg. el dicc. de Borao per a més detalls.

Substantivat *sa bestreta* a la pagesia de Menorca té un sentit com 'la renda anyal d'una possessió': «sabs lo que té l'amo en Biel? --- *sa bestreta* de Son Abatzer passa de 600 lliures, i es bestiar ---», Ruiz Pablo (*Cor de la Terra*, 14.2f.).

Contraure [Llull]: «la fin d'amor *distràia* tota contrarietat --- e *contraïa* --- concordança d'amor», *Art Amativa*, 231.

En diccs. ja *DTO*. 1647. Del ll. *contrahere* id., que des d'antic arrela molt en termes de dret i obligacions, com les matrimonials, car frases com «aquest Comte *contrau* matrimoni dues voltes ---» (Ps-Boades, 181) són mer prolongament d'una tirallonga de cronistes i juristes: «calia --- *contraure* compromisos amb grups que ja tenien una organització en doina ---», Coromines, *Prat de la Riba* (Di. i Records II, 19-II-1935); «quan en política s'han *contrat* compromisos --- la voluntat de l'home és impotent per a evadir-se'n», Vidal Val. (*Rosada d'estiu*, 130). Però també aplicat a teixits de roba, orgànics etc. «Son accentuat perfil, y certa arruga vertical en l'entrecelles, que *contreya* molt sovint ---», Noller (*Pap.*, 23). *Contractant* [-ayent, Belvitges].

Contracció [Lacavalleria]; *contràctil*; *contractilitat*; *contractible*. *Contractor*. *Contractura*. *Contracte* [1507,